

בבית המשפט העליון

בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"צ 8155/06

בפני הרכב בראשות
הנשיאה ד' ביניש

העותרים:

1. האגודה לזכויות האזרח בישראל
2. המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר
3. רופאים לזכויות אדם

ע"י ב"כ עוה"ד לימור יהודה ו/או דן יקיר ו/או דנה אלכסנדר ו/או אבנר פינצ'וק ו/או מיכל פינצ'וק ו/או עאוני בנא ו/או לילה מרגלית ו/או עודד פלר ו/או טלי ניר ו/או נסראת דקואר ו/או גיל גן-מור ו/או נסרין עליאן

מהאגודה לזכויות האזרח בישראל

ת"ד 34510, ירושלים 91000

טל': 6521218-02; פקס: 6521219-02

- נ ג ד -

המשיבים:

1. מפקד כוחות צה"ל ביהודה ושומרון
2. ראש המינהל האזרחי
3. ראש שירות הביטחון הכללי
4. היועץ המשפטי לאזור יהודה ושומרון

כולם על ידי פרקליטות המדינה

רח' צלאח א-דין 29, ירושלים

בקשה מטעם העותרים לעיון חוזר בבקשה למתן צו ביניים

בית המשפט הנכבד מתבקש לשוב ולעיין בבקשת העותרים למתן צו ביניים, ולחייב את המשיבים, שלא להרע את מצבם של אנשים שיציאתם לחו"ל כבר נמנעה מהם (הוחזרו מגשר אלנבי כשהיו בדרכם לחו"ל), ולשמור על דרך הפעולה שהייתה קיימת בטרם אימוץ ה"נוהל החדש", וזאת עד להכרעה בעתירה זו (ועד לאימוצו של נוהל חוקי).

הבקשה, תגובת המשיבים לה והחלטת בית המשפט הנכבד מיום 18.5.2008

1. בבקשה לצו ביניים התבקש בית המשפט להקפיא את המצב הקיים על מנת למנוע את הרעתו. בבקשה טענו העותרים כי תחת מעטה של "רפורמה" מכבידים המשיבים עוד יותר על תושבי השטחים במימוש זכותם לצאת לחו"ל. בכלל זאת, הפנו העותרים לכך, שבעקבות אימוצו של

הנוהל החדש שללו המשיבים מאנשים שיציאתם לחו"ל נאסרה עליהם את אפשרות הפניה המיידית בכתב (במכתב או באמצעות פקס) בעצמם, באמצעות עו"ד פרטי או ארגון זכויות אדם, על מנת לערור על הסירוב, תוך שהטילו על כולם את החובה להתייצב פיזית במת"ק לצורך הגשת בקשה, על כל הטרטורים הכרוכים בכך.

2. בתגובתם לבקשה למתן צו ביניים טענו המשיבים כי אין כל עילה להקפאת כניסת הנוהל החדש לתוקף, מכיוון שממילא מדובר בנוהל שהוא לכל היותר תוספת מקבילה לאפיק הישן:

"מכיוון שהנוהל נועד מלכתחילה לתת מענה לפגמים שעל חלקם הצביעו העותרים בעתירתם, ומכיוון שתושב איו"ש שלא מעוניין לפעול על-פי הנוהל יכול גם כיום לפעול במתווה שקדם לנוהל, ברור שמאזן הנוחות נוטה בבירור לאי-הוצאתו של צו-ביניים".

מתוך סעיף 12 לתגובת המשיבים לבקשה לצו ביניים מיום 1.5.2008.

3. החלטת בית המשפט מיום 18.5.2008 לדחיית הבקשה לצו ביניים התבססה על שתי סיבות עיקריות, כדלקמן:

"בשלב הביניים, שבו תלויה העתירה ועומדת בפני בית המשפט, לא ראינו צורך במתן צו ביניים אשר ימנע את יישומו של הנוהל החדש בתקופה זו. זאת, משתי סיבות עיקריות: הראשונה, היא כי מדובר בנוהל וולונטרי, אשר רק תושב המעוניין לעשות בו שימוש יכול לפעול לפיו, ואין הוא מחייב כל תושב המעוניין לצאת לחו"ל לפעול לפי האמור בהוראותיו. השנייה, הינה כי בהתאם לאמור בתשובת המשיבים, קיומו של הנוהל החדש לא ביטל את אפשרות הפניה ללשכת היועץ המשפטי ליהודה ושומרון לשם טיפול והתערבות במקרים דחופים, כפי שנהוג היה קודם לכניסתו לתוקף של הנוהל החדש.

בנסיבות אלה, בהן לא נחסמו אפיקי הפעולה שהיו קיימים קודם לכניסתו לתוקף של הנוהל החדש, ורק הוסף עליהם אפיק פעולה נוסף, יש לדחות את בקשת העותרים למתן צו ביניים, וטענותיהם נגד הוראות הנוהל החדש ידונו בעת הדיון בעתירה לגופה.

עם זאת, יש להדגיש כי על פי הודעת המדינה, נקודת המוצא להחלטה זו היא, כי לתושבי האזור אפיק אלטרנטיבי לאפיק הקבוע בנוהל החדש וכי תינתן לתושבים המגיעים לגשר כדי לצאת מהאזור ואשר לא פעלו על-פי הנוהל – כתובת טלפונית לברור מצבם לעניין אפשרות היציאה מהאזור."

מתוך סעיף 4 להחלטה מיום 18.5.2008 (ההדגשות הוספו – ל.י).

בניגוד להנחות עליהן התבססה ההחלטה – המשיבים ביטלו את אפשרות הפניה ליועמ"ש איו"ש

4. בניגוד לאמור בהחלטת בית המשפט – המשיבים ביטלו את האפשרות של פניה ללשכת היועץ המשפטי לאיו"ש כפי שהיה נהוג קודם לכניסתו לתוקף של הנוהל החדש (אלא במקרים חריגים שבחריגים), והפכו את מסלול הבירור והטיפול על פי הנוהל החדש למסלול יחידי.

5. על פי ההסדר שהיה בתוקף ערב כניסת 'הנוהל החדש' לתוקפו, תושב הגדה המערבית שהוחזר כשהיה בדרכו לחו"ל יכול היה להגיש השגה מיידית באמצעות לשכת המשיב מסי' 4. מסלול זה תואר על-ידי רמ"ד מרשם אוכלוסין בלשכת היועמ"ש במכתבה מיום 22.5.2005:

"אופן הטיפול בתושב האזור נשקל הן בעת קביעת גיבוש דרכי הטיפול הכולל בו, ונבחן כל פעם מחדש בעת הגעתו של התושב למעבר הגבול..."

כידוע, מנגנון הערעור על מניעת יציאה לחו"ל מתקיים באופן שוטף מול משרדנו."

העתק מכתב רמ"ד מרשם אוכלוסין מיום 22.5.2005 מצורף ומסומן **כנספח ע/75**.

6. על פי המצב שקדם לאימוצו של הנוהל החדש, תושב הגדה המערבית אשר יציאתו לחו"ל סורבה יכול היה לפנות ישירות ובאופן מידי בכתב, במכתב או באמצעות פקס ללשכת היועמ"ש בהשגה על החלטה זו. לעיתים, בתוך מספר ימים, או שבועות בודדים, ניתנה תשובה סופית בעניינו של הפונה.

מספר דוגמאות:

7. **מר צלאח יוסף אבו זר**, ת"ז 410466916, בן 66, תושב טול כרם. ביום 16.1.2006 כשהגיע מר אבו זר לגשר אלנבי בדרכו לבקר את ביתו המתגוררת בירדן הודע לו, כי הוא אינו מורשה לצאת לחו"ל. ביום 6.2.2006 פנתה האגודה לזכויות האזרח בשמו של מר אבו זר ללשכת היועמ"ש, בדרישה להסרת המניעה הביטחונית הרשומה על שמו, ולאפשר את יציאתו לירדן. בתשובת לשכת היועמ"ש מיום 12.2.2006 נמסר, כי לא קיימת סיבה למניעת יציאתו לחו"ל:

"על פי בדיקה שערכנו אודות מרשך, עולה כי אין לנו הערות בדבר התרת יציאתו של הנדון לירדן, זאת על פי הנהלים הרגילים."

העתק ממכתב האגודה לזכויות האזרח ומתשובת משיב 4 צורפו לעתירה כנספח ע/11.

8. **גב' אבתסאם תופיק נמר מוחמד**, ת"ז 908104771, תושבת שכם. ביום 12.12.2007 כשהייתה בדרכה לבקר את הוריה הקשישים החיים בירדן, נאסרה יציאתה לחו"ל. ביום 2.1.2008 פנה המוקד להגנת הפרט ללשכת היועמ"ש, בדרישה להסרת המניעה הביטחונית. בתשובת לשכת היועמ"ש מיום 13.1.2008 נמסר, כי לא קיימת סיבה למניעת יציאתה לחו"ל:

"על פי הבדיקה שערכנו אודות מרשך, עולה כי אין מניעה בדבר התרת יציאתה של הנדונה לירדן, זאת על פי הנהלים הרגילים."

העתק מפניית המוקד ותשובת המשיב 4, מצורף ומסומן **כנספח ע/76**.

9. **מר עבד אבו-מנשאר**, ת"ז 901567727, תושב חברון. ביום 29.5.2007 נמנע ממנו לצאת לחו"ל והוא הוחזר כשהיה בגשר אלנבי. ביום 18.6.2007 פנה המוקד להגנת הפרט לשכת היועמ"ש. ביום 17.7.2007 התקבלה תשובת לשכת היועמ"ש בה נמסר, כי לא ניתן להתיר יציאתו לירדן בשל חשש שביציאתו יסכן את ביטחון האזור. בעקבות סירוב זה, הוגשה עתירה לבג"צ. ביום 29.11.2007 נמסרה תגובת פרקליטות המדינה, כי אין עוד מניעה להתיר את יציאתו לחו"ל. בדוגמא זו נפנה לכך, שעל פי הנוהל הקודם לא נדרש הפונה, שזכותו לצאת לחו"ל נשללה ממנו, לכתת רגליו ולהגיע פיזית למת"ק, להמתין בתור, וחוזר חלילה, על מנת שההחלטה בעניינו תבחן (ולו פורמלית).
- העתק מהתכתובת, העתירה ותשובת הפרקליטות מצורף ומסומן **כנספח ע/77**.
10. זה היה המצב עובר להגשתה של העתירה, לגביו הצהירו המשיבים כי לא ייפגע עד לבירורה של עתירה זו.
11. דא עקא, שבניגוד למצג שהציגו בתגובתם לצו הביניים, ובניגוד להנחות עליהן השתית בית משפט זה את החלטתו לדחות את הבקשה, ביטלו המשיבים להלכה ולמעשה את האפשרות שהייתה קיימת קודם לכן. מאז אימוץ הנוהל, ואף לאחר מתן החלטתו האמורה של בית משפט זה, בה נקבע כי האפיק הקודם נותר על כנו – מסרבת לשכת יועמ"ש איו"ש לטפל במקרים של אנשים אשר הוחזרו מהגשר כשהם בדרכם לחו"ל, כפי שהיה נהוג קודם לכניסתו של הנוהל החדש לתוקף (ולמעט מקרים חריגים שבחריגים).
12. מאז החלטת בית המשפט מיום 18.5.2008 פנה המוקד בעניינם של עשרות אנשים שנאסר עליהם לצאת לחו"ל כשהיו בגשר אלנבי, בדרכם לחו"ל. בשל סירוב לשכת היועמ"ש לטפל בפניותיהם, הוגשו עד כה 49 עתירות לבית משפט זה באמצעות המוקד להגנת הפרט. 4 מהעתירות עדיין תלויות ועומדות. מתוך 45 העתירות שכבר הסתיימו:
- לגבי 22 מהעותרים – איסור היציאה הוסר;
- לגבי 3 מהעותרים – האיסור בוטל בכפוף להתחייבות;
- ולגבי 7 מהעותרים התקבל אישור על תנאי (אם לא יצטבר בעניינם מידע מודיעיני חדש תותר יציאתם).
- רק לגבי 13 מהעותרים (כ-30% מהמקרים) נותרה ההחלטה לאסור על יציאתם לחו"ל על כנה.
- רשימת העתירות מצורפת ומסומנת **כנספח ע/78**.
13. לשם ההמחשה, מצורפות 3 דוגמאות לסירוב לשכת היועמ"ש לטפל בפניותיהם של תושבים שיציאתם לחו"ל נמנעה כשהיו בגשר אלנבי:
- מר ענבוסי** – ביום 28.10.2008 נמנע ממר ענבוסי לצאת לחו"ל כשהיה בדרכו לראיון עבודה בירדן. המוקד פנה לשכת היועמ"ש אך זו סירבה לטפל בפניה. בתשובת לשכת היועמ"ש צוין, כי בפנייה לא צוינו נסיבות חריגות המצדיקות התערבות לשכת היועמ"ש, וכי על הפונה לפנות

למת"ק לצורך הגשת בקשה להסרת המניעה. נוכח סירוב היועמ"ש לטפל הוגשה עתירה, שרק בעקבותיה הוסרה המניעה.

מר חמדאן – ביום 15.7.2008 נמנע ממר חמדאן לצאת לירדן לצורך ביקור אחותו וקרובי משפחתו. לשכת היועמ"ש סירבה לטפל בפניית המוקד בשם מר חמדאן. גם בתשובה זו נכתב, כי מאחר שלא צוינו בפנייה נסיבות חריגות המצדיקות התערבות לשכת היועמ"ש, על הפונה להגיש בקשה במת"ק, ופנייתו לא תטופל. נוכח סירוב היועמ"ש לטפל הוגשה עתירה, שרק בעקבותיה הודיעה הפרקליטות כי אין מניעה ביטחונית ליציאתו לירדן.

מר אלדראגמה – ביום 5.9.2008 נמנע ממר אלדראגמה לצאת לירדן כשהיה בדרכו לביקור משפחתו. ושוב סירבה לשכת היועמ"ש לטפל בפניה. גם הפעם, עקב הסירוב לטפל הוגשה עתירה, שרק בעקבותיה הודיעה הפרקליטות כי אין מניעה ביטחונית ליציאתו של מר אלדראגמה לירדן.

העתקים מהתכתובות מצורפים ומסומנים **כנספחים ע/79 - ע/81** בהתאמה.

14. **ואכן, בהודעה המעדכנת האחרונה שהוגשה מטעם המשיבים, מודים הם בכך שבעקבות אימוצו של הנוהל, לשכת היועמ"ש חדלה לטפל במקרים אלה, וגם תושבים שכבר היו בדרכם לחו"ל והוחזרו מהגשר נדרשים לפנות ולהגיש בקשה במת"ק על פי 'נוהל בירור מוקדם' (ראו סעיפים 26-30 להודעת העדכון מטעם המשיבים מיום 10.3.2009).**

15. על פי שיטת המשיבים כיום אך מקרים חריגים שבחריגים יטופלו על-ידי לשכת היועמ"ש, ואילו מרבית המקרים שטופלו בעבר הפכו לימסורבי טיפול' (וראו פסקאות 26-30 להודעת העדכון מטעם המשיבים מיום 10.3.09).

16. בהתאם לכך, פניות של המוקד להגנת הפרט ללשכת היוע" המפשטי לאחר כניסת הנוהל החדש לתוקף לא זכו לטיפול לגופם של דברים, ותחת זאת הופנו התושבים להגיש בקשה על-פי הנוהל החדש. נוכח זאת שהמסלול על-פי הנוהל הינו מסלול ייסורים בירוקראטי, כפי שיודגם להלן, הרי שמצבם של תושבי הגדה המערבית אשר הוחזרו מהגשר בדרכם לחו"ל הורע והפגיעה בהם אך הוחמרה. כפי שניתן ללמוד מטענות העותרים בעתירה – אף המצב הקודם היה פגום ופוגעני, והנה המשיבים הוכיחו כי באפשרותם להרע אף אותו.

מסלול החתחתים הבירוקראטי על פי הנוהל החדש

17. כפי שפרטו העותרים בתגובותיהם הקודמות הביא אימוץ הנוהל החדש ליצירתו של מסלול ייסורים בירוקראטי חדש, ולשלילת זכותם של הפונים להיות מיוצגים ולפנות באמצעות עו"ד או ארגון זכויות אדם. שוב ושוב מטורטרים פונים הלך ושוב עד שעולה בידם לצלוח את שלב הגשת הבקשה 'לפי הנוהל'. במקביל, לשכת היועמ"ש מסרבת (ככלל) לטפל בעררים המגיעים אליה בעניינם של אנשים שכבר הוחזרו כשהיו בדרכם לחו"ל, תוך שהיא חוזרת ומפנה את הפונים להגיש בקשה או השגה 'בהתאם לנוהל'.

18. להלן מפורטות מספר דוגמאות לטרטורים מטרטורים שונים, שחוו אנשים שיציאתם לחו"ל נאסרה עליהם, ואשר כל שביקשו היה להביא את המשיבים לבחון את עניינם לגופו. בסעיפים 21-26 מתוארים מקרים בהם פונים ניסו לפנות למת"קים שונים לאחר 'רענון הנהלים' עליהם דיווחו המשיבים, אך נתקלו בתגובות מתגובות שונות.
19. **מר מאהר אבו מנשאר**, הגיע יחד עם משפחתו לביקור הוריו בגדה. ביום 18.8.08 נמנע ממנו לצאת לחו"ל כשניסה לעבור בגשר אלנבי, כשהיה בדרכו לשוב לעבודתו כמרצה באוניברסיטה בסקוטלנד. מר אבו מנשאר זומן לפגישה עם השב"כ ביום 31.8.08.
- כשהגיע ביום 31.8.08 לפגישה עם השב"כ, הודיעו לו שהפגישה נדחתה ליום 3.9.08.
- ביום 3.9.08 הגיע שוב למת"ק עציון. הוא נחקר על-ידי נציג השב"כ ונמסר לו, כי עליו לברר לאחר יומיים אודות המניעה הביטחונית מול הקישור הפלסטיני בחברון.
- שלושה ימים לאחר מכן, ביום 6.9.08 ניגש לקישור הפלסטיני בחברון, וביקש לדעת האם הוא מנוע. בשעות אחר הצהרים של אותו היום נמסר לו כי יש התנגדות ביטחונית ליציאתו לחו"ל.
- ביום 18.9.08, לאחר התערבות הקונסוליה הבריטית, ניגש מר אבו מנשאר והגיש בקשה להסרת המניעה במת"ק הישראלי בחברון.
- שבוע לאחר מכן, ביום 25.9.08 יצר העותר קשר טלפוני עם המת"ק הישראלי ופיקד דובר ערבית הודיע לו כי בקשתו סורבה.
- ביום 28.9.08 ניגש מר אבו מנשאר פעם נוספת למת"ק הישראלי בחברון והגיש השגה.
- מששבוע נוסף חלף ותשובה לא ניתנה, פנה המוקד להגנת הפרט ליועץ המשפטי לאיו"ש ביום 6.10.08. פנייה זו לא נענתה.
- ביום 13.10.2008 הודיעה הקונסוליה הבריטית לעותר, כי בבירור מול הצד הישראלי נמסר, כי ההשגה אותה הגיש ביום 28.9.2008 סורבה.
- ביום 4.11.08 הוגשה עתירה לבית משפט זה (בג"צ 9256/08). חמישה ימים לאחר הגשת העתירה, ביום 9.11.08 התקבלה תשובת הפרקליטות שאין מניעה ביטחונית ליציאתו לחו"ל.
- על פי המצב שקדם לאימוץ הנוהל החדש יכול היה מר אבו מנשאר לפנות מיד, לאחר החזרתו מגשר אלנבי, ליועמ"ש איו"ש על מנת שהחלטה לאסור על יציאתו לחו"ל תבחן.
- תחת זאת, "על פי הנוהל החדש" נדרש מר אבו מנשאר להמתין שלושה חודשים תמימים, ולשרך דרכיו במסלול חתחתים, שכלל: פעמיים בהם נדרש להגיע לפגישות עם נציגי שב"כ, פניה אחת לקישור הפלסטיני, שתי פניות למת"ק הישראלי, פניה ליועמ"ש והגשת עתירה לבג"צ.
- העתק מהעתירה, ומהודעת הפרקליטות על הסרת המניעה, מצורפים ומסומנים כנספח ע/82.

20. **מר כמאל אבו אלחסן**, הוחזר ביום 16.10.08 מגשר אלנבי כשהיה בדרכו לחו"ל. הוא פנה מיד למת"ק ביריחו, אך שם נאמר לו לחזור אחרי החג (חג הסוכות). למחרת ניסה בשנית לצאת לחו"ל אך שב ונמנע.

כשבוע לאחר מכן, ביום 22.10.08 פנה למת"ק הישראלי בגינין. אחרי המתנה של מספר שעות סילקו אותו מהמקום, ואמרו לו כי "השב"כ לא רוצה לראות אותו". אחרי כמה ימים שב ופנה למת"ק גינין. לאחר שחיכה בתור מספר שעות הודיעו לו שאין בקשות ליציאה לחו"ל והמליצו לו לפנות לעו"ד. מר אבו אלחסן ניסה גם לפנות באמצעות הקישור הפלסטיני בגינין אך ללא הועיל.

ביום 2.11.2008 פנה המוקד להגנת הפרט בשמו ליועמ"ש איו"ש. בו ביום התקבלה תשובה מלשכת היועמ"ש, בה הוצע להפנות את הפונה "למת"ק הסמוך למקום מגוריו לצורך הגשת בקשה".

נוכח זאת, הוגשה ביום 1.1.2009 עתירה לבית משפט זה (בג"צ 23/09). אך בעקבות הגשת העתירה ניאותו המשיבים לבחון את עניינו של מר אלחסן, וביום 5.2.2009 הודיעה הפרקליטות כי המניעה ליציאתו לחו"ל הוסרה.

העתק מהעתירה, ותגובת הפרקליטות, מצורף ומסומן **כנספח ע/83**.

21. **ד"ר דראר זעטרי**, תושב חברון נשוי ואב ל-4 ילדים. רופא מרדים במקצועו. ביום 24.4.2008 נמנע ממנו לצאת לחו"ל כשהייה בדרכו לסעודיה לקיים את מצוות העומרה. בגשר אלנבי הפנו אותו להגיש בקשה להסרת המניעה במת"ק הפלסטיני בחברון. ביום 10.6.2008 הגיש בקשה להסרת המניעה, ואולם, גם בחלוף 8 שבועות לא זכה לקבל תשובה. ביום 17.8.2008 שב וניסה לצאת לירדן, אך גם הפעם סורב והופנה שוב להגיש בקשה במת"ק הפלסטיני.

ביום 24.9.2008 פנה באמצעות המוקד ללשכת היועמ"ש. אותה עת היה על ד"ר זעטרי להגיע לירדן לשם השתתפות בהכשרה רפואית. מלשכת היועמ"ש נמסרה התשובה השגרתית כי הם מציעים לד"ר זעטרי לפנות למת"ק הישראלי הסמוך למקום מגוריו.

ד"ר זעטרי עשה כן, וביום 12.10.2008 הגיש בקשה להסרת המניעה. רק בחלוף 6 שבועות, ביום 23.11.2008, זכה לקבל תשובה כי בקשתו סורבה.

ביום 1.1.1009, בעקבות קבלת הצעת עבודה מבית החולים "אלקסים" בסעודיה ועל מנת שיוכל להתחיל עבודתו במשרה החדשה, אליה נדרש להגיע לא יאוחר מיום 27.1.09, ניגש ד"ר זעטרי למת"ק הישראלי בחברון והגיש בקשת השגה על מניעת היציאה לחו"ל.

בהתחשב בתאריך היעד בו היה על העותר להתחיל בעבודתו הדגיש העותר את הצורך שבקבלת תשובה בעניינו בהקדם. לעותר נמסר כי עליו לחזור למת"ק בעוד 10 ימים, אז תימסר התשובה בעניין ההשגה שהגיש.

נוכח סד הזמנים, נשלחה ביום 4.1.09 פניה ללשכת יועמ"ש איו"ש. בפניה צוין, כי הפונה הגיש השגה על החלטת הסירוב ואולם נדרשת התערבותם לצורך מתן מענה במועד.

בתשובת לשכת יועמ"ש המשיב מיום 5.1.09 נכתב:

"בקשתו של התושב להסרת מניעתו הביטחונית ליציאה לחו"ל, אשר הוגשה למת"ק חברון, נבחנה בהתאם לנהלים... והוחלט לסרבה מטעמי ביטחון ביום 13.10.08.

על כן, הואיל והבקשה נבחנה על יד הגורם המנהלי, ומאחר ולא מדובר במקרה הומניטארי חריג, אין אנו רואים מקום בעת הזו לבחינה מחדש של החלטת הגורם המנהלי בעניינו של מרשכס."

תשובת המת"ק הישראלי הייתה דומה. ביום 11.1.09 נמסר לעותר באמצעות הקישור הפלסטיני, כי המת"ק הישראלי הודיע שלא יטפל בהשגתו ולא יבחן את עניינו מחדש בחודשים הקרובים.

הנה כי כן – המשיבים סירבו, הן במסגרת ההשגה, והן באמצעות לשכת היועמ"ש, לבחון את החלטתם לאסור על ד"ר זעטרי לצאת לחו"ל.

בהיעדר ברירה הוגשה ביום 15.1.2009 עתירה לבית משפט זה (בג"ץ 485/09). רק בעקבות הגשת העתירה ניאותו המשיבים לבחון את החלטתם והחליטו לשנותה. ביום 3.2.09 חתם העותר על התחייבות שלא לחזור במשך שנה לגדה, ובתאריך 6.2.09 יצא העותר לירדן.

העתק מהעמודים הרלבנטיים מכתב העתירה, ומהודעות הצדדים, מצורף ומסומן **כנספח ע/84**.
22. ד"ר חאתם שחאדה, תושב חברון, הוחזר ביום 11.2.2009 עת היה בדרכו לירדן לצורך בדיקות רפואיות וביקור משפחתי. ביום 15.2.09 ניגש למת"ק הישראלי בחברון. חיילי המת"ק סירבו להכניסו למת"ק ואף סירבו לאפשר לו להגיש טופס בקשה שכבר מילא מבעוד מועד.

ביום 8.3.09 פנה העותר באמצעות המוקד ליועמ"ש בבקשה להסיר את המניעה. ביום 24.3.09 התקבלה תשובת היועמ"ש שאין כל תיעוד לכך שהגיש בקשה, וכי עליו לפנות לקישור הפלסטיני להגיש הבקשה.

ביום 30.3.09 שב המוקד ופנה בשם העותר ללשכת היועמ"ש בבקשה שידונו בערר לגופו, ולא יטרטרו את הפונה שוב ושוב.

לא היה בפניה זו כדי לשנות את עמדת לשכת היועמ"ש, אשר עמדה על כך שעל מר חאתם שחאדה לשוב ולהגיש בקשה יעל פי הנוהל במשרדי המת"ק או הקישור הפלסטיני.

ביום 16.4.09 הגיע מר שחאדה לקישור הפלסטיני, אך שם הופנה למת"ק הישראלי.

19.4.09 הגיע למת"ק הישראלי ולא הכניסו אותו.

ביום 21.4.09 הגיע פעם נוספת למת"ק הישראלי והצליח סוף סוף להגיש את הבקשה, מעל חודשיים מאז הוחזר כשהיה בדרכו לחו"ל.

העתק מפניות המוקד ומתשובות לשכת יועמ"ש איו"ש, מצורף ומסומן **כנספח ע/85**.

23. **מר עלי צעאבנה**, תושב גינין, הוחזר ביום 18.3.2009 מגשר אלנבי כשהיה בדרכו לחו"ל. למחרת, ביום 19.3.2009 ניגש למת"ק הישראלי בגינין על מנת להגיש בקשה להסרת איסור היציאה, ואולם במת"ק לא קיבלו אותו והורו לו לחזור ביום א', מאחר שהקצין האחראי בשם מילאד לא נמצא.

ביום א', ה-22.3.2009 ניגש שוב למת"ק. למרות שהמתין כ-7 שעות (00:00-15:00) לא הצליח לפגוש את הקצין האחראי. החיילים במת"ק סירבו לאפשר לו למלא טופס השגה ולהגישו.

ביום 26.3.2009 ניגש למת"ק בפעם השלישית. לאחר שהמתין 3 שעות החיילים אמרו לו שהקצין האחראי בישיבה ונתנו לו (ולאחרים) מספר טלפון של מילאד, על מנת שיתקשר לפני שהוא מגיע.

הנה כי כן, שלוש פעמים ניגש מר צעאבנה למת"ק הישראלי ולא עלה בידו אפילו להגיש את הבקשה הנדרשת.

24. **מר עלאא אבו שוכר**, תושב חברון, הוחזר ביום 1.3.2009 מגשר אלנבי כשהיה בדרכו לחו"ל.

ביום 23.3.2009 ניגש לקישור הפלסטיני על מנת להגיש השגה והופנה על-ידם למת"ק הישראלי. באותו היום ניגש למת"ק הישראלי בחברון, ואולם, קצין בשם נמרוד הודיע לו שהוא צריך לפנות לקישור הפלסטיני. עלאא ציין בפני הקצין שהוא היה כבר בקישור הפלסטיני ושם נאמר לו לפנות לקישור הישראלי. הקצין ענה לו "תציית לי! תיגש לקישור הפלסטיני".

ביום 28.4.2009 פנה המוקד בשם אבו שוכר לקצין פניות הציבור במנהל האזרחי, ובקש כי לא ישובו ויפנו את הפונה למת"ק אלא יטפלו בבקשתו להסרת המניעה.

ביום 30.4.2009 השיב קצין הפניות כי בעניינו של אבו שוכר קיימת מניעה ביטחונית, וכי

"באם ברצונו לערער על מניעה זו, על מרשך להגיש בקשה להסרת מניעה לחו"ל ע"ג טופס יעודי, ובצירוף כלל המסמכים הרלוונטיים, ובכפוף לבקשה להיתר יציאה לחו"ל בחלון קבלת הקהל, במנהלת התיאום וקישור שבאזור מגוריו".

העתק מפנית המוקד ותשובת המנהל האזרחי, מצורף ומסומן **כנספח ע/86**.

25. **מר נאצר מח'סין**, תושב חברון, הוחזר מגשר אלנבי כשהיה בדרכו לחו"ל ביום 26.6.2008.

ביום 21.12.2008 הגיש בקשה במת"ק הישראלי בחברון. ביום 1.1.2009 התקשר אליו נציג שב"כ והזמינו לפגישה ליום 14.1.2009.

ביום 14.1.2009 הגיע למת"ק חברון. לאחר שהמתין 3 שעות נאמר לו לחזור בעוד שבוע, ביום 21.1.2009.

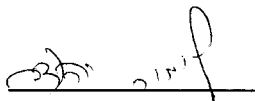
- ביום 21.1.2009 ניגש למת"ק. גם בפעם זו הודיעו לו כי הפגישה לא תתקיים במועד זה, ועליו לשוב ביום 26.1.2009.
- ביום 26.1.2009 שב וניגש בפעם השלישית למת"ק לפגישה עם נציג שב"כ. גם הפעם לא התקיימה הפגישה, ואמרו לו לחזור למחרת.
- ביום 27.1.2009 ניגש למת"ק בפעם הרביעית. כששאל את החייל מתי הוא יפגוש את נציג השב"כ, החייל סילק אותו מהמת"ק.
- לאחר חודשיים, ביום 24.3.2009 הודיעו לו בטלפון שהבקשה מסורבת.
- ביום 31.3.2009 הגיש השגה על ההחלטה.
- ביום 6.4.2009 נמסר לו בטלפון שההשגה סורבה.
- הנה כי כן, התנהלות יעל פי הנוהלי בענייניו של מר מח'סין הצריכה המתנה של 3 וחצי חודשים עד לקבלת תשובה להשגה, התייצבות 5 פעמים במת"ק והמתנה של שעות.
26. **מר ג'ואד אסעיד**, תושב חברון הוחזר ביום 8.3.2009 מגשר אלנבי כשהיה בדרכו לחו"ל.
- ביום 19.3.2009 ניגש למת"ק הישראלי בחברון על מנת להגיש בקשה להסרת איסור היציאה, ואולם, במת"ק סירבו לקחת ממנו את הבקשה בשל בעיה טכנית.
- ביום 25.3.2009 שב וניגש למת"ק הישראלי בחברון. לאחר שהמתין כ-3 שעות חיילי המת"ק קיבלו ממנו את טופס ההשגה, אך מייד לאחר מכן החזירו את הטופס לידי ו אמרו לו לגשת לקישור הפלסטיני ולהגיש שם את ההשגה. בעקבות כך לא עלה בידו להגיש את ההשגה.
- ביום 28.4.2009 פנה המוקד בשמו של אסעיד לקצין פניות הציבור במנהל האזרחי. ביום 30.4.2009 התקבלה תשובתו בה הפונה שב והופנה להגיש "בקשה להסרת מניעה לחו"ל ע"ג טופס יעודי..." במת"ק שבאזור מגוריו.
- העתק מפניית המוקד ותשובת המנהל האזרחי, מצורף ומסומן **כנספח ע/87**.
- התוצאה: הרעת מצבם של תושבים פלסטינים המבקשים לצאת לחו"ל**
27. כפי שעולה מהנתונים שהביאו המשיבים עצמם בהודעה המעדכנת מיום 10.3.2009, וכעולה מהנתונים המובאים על-ידי העותרים – ככלל, הפונים למת"קים "על-פי הנוהל" כלל לא עושים כן לצורך בירור מוקדם, אלא בלית ברירה, לאחר שכבר הוחזרו מהגשר, כשהיו בדרכם לחו"ל.
28. הטעמים לכך הינם ברורים: **ראשית**, כפי שמודגם בתגובות העותרים הקודמות וכן בבקשה לעיון חוזר בבקשה לצו ביניים המוגשת בד בבד עם בקשה זו - עניינינו בנוהל המעגן סיוט בירוקראטי. **ושנית**, תושב שטחים לא יפנה ויזמין 'ביוזמתו' חקירת שב"כ (כדבריה של הנשיאה ביניש בדיון מיום 28.10.2008, ראו עמ' 3 לפרוטוקול הדיון).
29. ואכן, הנתונים מוכיחים כי מדובר בנוהל שתושבי השטחים מתרחקים ממנו.

30. משמעות הדבר היא, כי השינוי היחידי שהנוהל החדש הביא עימו הוא הרעת מצבם של אנשים שכבר הוחזרו מגשר אלנבי בדרכם לצאת מהגדה.

סיכום

31. הנה כי כן, בניגוד מוחלט לנקודת המוצא של בית המשפט הנכבד, לפיה "לתושבי האזור אפיק אלטרנטיבי לאפיק הקבוע בנוהל החדש" – החליטו המשיבים לחסום את האפיק הישן ולהפסיק לטפל בפניות אשר קודם לכן היו מטופלות על-ידי לשכת היועמ"ש, אלא אם דובר במקרים בודדים אשר הוגדרו כ"מקרים הומניטריים מובהקים".
32. מדיניות זו מהווה שינוי לרעה של המצב שקדם לנוהל בנוגע לתושבי השטחים שכבר הוחזרו מהגשר.
33. למען הסר ספק יצוין, כי העותרים אינם מבקשים לפאר את המצב אשר קדם לנוהל החדש, מצב נגדו הוגשה העתירה, ואשר מהווה פגיעה בזכויות יסוד של התושבים והפרה של עקרונות יסוד של מינהל תקין. חרף זאת, בשלב הביניים, עד להכרעה בטענות העותרים ועד לאימוצו של נוהל חוקי וסביר, יש לדאוג לפחות לכך, שהמצב הקודם לא יורע.
34. לאור האמור לעיל, מתבקש בית המשפט הנכבד ליתן צו ביניים, אשר יחייב את המשיבים לפעול כפי שפעלו בטרם אימוץ הנוהל: אפשרות הגשת השגה בכתב ללשכת היועץ המשפטי לאזור יהודה ושומרון בעניינם של אנשים שהוחזרו מגשר אלנבי, וזאת עד למתן פסק דין בעתירה זו.

היום, 12 במאי, 2009

לימור יהודה, עו"ד
ב"כ העותרים